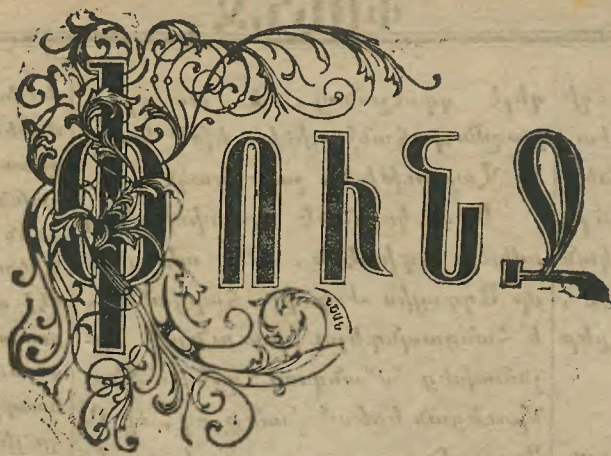

Փոխգնդապետ Երեմյանը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագրեցն է երկու և կես
արծաթ Երեմյան կանխիկ վճարելի, քի մայրա-
քաղաքիս և իւր արտարձանաց և քի գաւառաց
համար :
Վեց և երեք տնոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական և գաւառական քրատարութեան
ծախարք խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարսկ և, և կտրուի մասնաւո-
րապէս Պանձե-գաբու ջրալմաճառ և գրաւա-
նառ Պոլսոյ աղալի խանութը :

Գաւառացի տողը 3 դրոշ է մէկ անգամը
համար : Աւելի ածան կըլլայ առելի անգամը
բոյ համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր
ուղղելի առ Տեղեկ-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճյան Կ.
Պոլսոյ Պալատ-բազար Դաճիկ խան վերի յարկ
թիւ 16 :

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien Pountch
—46 Nafie Han . Balouk-Pazar 46—
Constantinople

ԹԻՒ 1884

ՇԱԲԱԹ

1884 ՄԱՐՏ 17

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երեւանի Հասարակական - Ծառ-
նադրութիւն Ազգայնական - Հայ Ժը-
նալի հը

Աւելորդ կհամարուի՝ երկարո-
րէն գրել եկեղեցական համագու-
մար ժողովոյ երկուշաբթի աւուր
նստին վրայ : Բաւական է ծանու-
ցանել, թէ այս ժողովն նոյն օրը
գաղտնի քուէարկութեամբ ընտ-
րեց՝ Եօթն կաթողիկոսացուաց ե-
րեքն, և մնացեալ չորսն ընտրու-
թեան համար առաջիկայ երկու-
շաբթի դարձեալ պիտի գումարի,
յորում կրնայ ամբողջացնել Եօթ-
նից փակեալ ցանկը, եթէ որոշէ
առաջին քուէարկութեանն առա-
ւելագոյն քուէ ստացող Սրբազան
Հարց մէջէն չորսն առնուլ, և երկ-
րորդ անգամ քուէարկութիւն չը-
նել, քանի որ ժամանակը չներէր
գաւառեւեկն երկրորդ անգամ ըը-
ուէ ուզել, և քանի որ արդարու-
թիւն չէ՝ երկրորդ քուէարկու-
թիւնն առանց գաւառային քուէ-
ից կատարել, երկուշաբթի օրը
տրուած քուէից թիւն էր 96, և
բացարձակ առաւելութեամբ ընտ-
րեալ երեքն են՝ Տ. Ներսէս Ս.
Արքեպիսկոպոս Վարժապետեան
63, Տ. Մակար Ս. Արքեպիսկոպոս
33, և Տ. Մելքիսեդեկ Ս. Արքե-
պիսկոպոս 31 քուէով : Նոյն օրը
խումբ մը ազգայնաց ստորագրու-
թեամբ հանրագիր մը՝ բողոքե-
լով Կիլիկիոյ կաթողիկոսին հա-
կազմային ու հակաեկեղեցական
ընթացից դէմ՝ կառավարելէ բառ-
նալ նորա անունը կաթողիկոսա-
կան ընտրեցեաց ցուցակէն : Ռու-
բինեանց Տ. Ամբրոսիոս վարդա-
պետ ալ կգանգատէր, թէ ինքն
իրեւ Առաջնորդ Բարեբրդի ի Հա-
մագումար ժողով հրաւիրեալ չլի-
նելով՝ բռնաբարեալ է իրաւունքն :
Նմանօրինակ դաժգաստանաց գիր
մ'ալ Գառը գիւղի Տ. Կարապետ
քահանայի համար տրուած էր, թէ
այս անգամ չէ հրաւիրուեր իրեւ
Աթոռակալ քահանայ : Այս գրե-
րուն առաջինը՝ կաթողիկոսական
Յանձնաժողովին, և երկուքն՝ առ
Ս. Պատրիարքն յղել որոշուեցաւ,
նկատելով որ Համագումար ժողովն
նոյն օրը կաթողիկոսացուաց ընտ-
րութեան խնդրոյն համար գու-
մարեալ էր, և նկատելով որ նոյն
աւուր ժողովին ներկայ գտնուող
եկեղեցականաց ցանկը՝ նոյն ինքն
Ս. Պատրիարք Հօրէն պատրաստեալ
է, և հետեւեալ Ն. Սրբազնու-
թիւնը գիտէ՝ Տ. Ամբրոսիոս վար-
դապետի և Տ. Կարապետ քահանա-
յի Հրաւիրուերուն պատճառները :
Ս. Պատրիարք Հայրը՝ անձնական
տկարութեան պատճառաւ՝ նոյն
օրը ներկայ չէր ժողովին, երու-
սաղիմայ Ամեն. Տ. Յայր Ս. Պատ-
րիարք Հայրը նախագահեց, և

Տարանոյ Առաջնորդ Գեր. Գրիգոր-
իս արքեպիսկոպոս առնապե-
տեց : Պատկանելի եղաւ ժողովին
բացումն. համայն եկեղեցական
հարք, յոտնկայս, « Էջմիածին ի
Հօրէ » շարականը երգեցին միա-
բերան և դաշն ձայնիւ, և Ս.
Նախագահ Հօր առաջարկութեամբ
հոգեհանգստեան մաղթանքներ
կարդացին հանգուցեալ Տ. Գեորգ
Հայրապետին համար : Կարելի չէ
անցիլատակ անցիլ եկեղեցական
Հարց ոմանց, Նար-Պէյեան Տ. Խո-
րէն, Տ. Մելքիսեդեկ, Տ. Խորէն
Աշրգեան, Տ. Մատթէոս Իզմիր-
եան Սրբազաններու առնախա-
սուծիւններն, որոց գրեթէ ա-
մենքն ալ վասն օգտի Ազգի և Ե-
կեղեցւոյ՝ անկեղծաբար քուէար-
կելու յորդոր կկարգային, սակայն
Նար-Պէյ Սրբազանի կրկնութիւնը,
բացադանջութիւնը և հետ-
տորական ցուցամուրթեան ճը-
գուէն լաւ տպաւորութիւն չըրին
ներկայ գտնուող իւր 2000 ժողո-
վրդեան վրայ : Գառը գիւղի քա-
րովի Տ. Եղիշ վարդապետ Այ-
վազեան ալ առիթ ունեցաւ ներ-
բողներ հիւսել Ս. Պատրիարք Հօր
վրայ, երբ Պատրիարքական Գեր.
Փոխնորդ Հայրն կձանուցանէր
թէ Ն. Սրբազնութիւնը կհրաժա-
րի կաթողիկոսական ընտրելու-
թեան : Նոյն օրը ժողովրդեան մէջ
գտնուող երեսփոխան մ'ալ դեր
մը կատարեց. ժողովրդեան գըր-
դուի վարմանց ու յայտարարու-
թեանց մէջ կգտնուէր, երբ ժո-
ղովն մէջ եկեղեցական հարց մէ-
կըն իրեն անհաճոյ կարծիք մը
յայտնելու համար բերանը կը-
նար : Մեղադրուեցաւ այս երես-
փոխանը, վասն զի ինքն՝ իրեւ ե-
րեսփոխան՝ առաւել քան զամե-
նայն պարտէր և պարտի՝ օրինաւո-
րութեան օրինակ հանդիսանալ ա-
ռաջի ժողովրդեան : Արդեօք ե՞րբ
վերջ պիտի տրուի այսպիսի երե-
ւայթներու :

Ահաւասիկ ուրիշ երեւոյթ մ'ալ
որ մեր վրայ ամենատխտուր ազդե-
ցութիւն ըրած է : Ձորեքշաբթի
օրն երբ Պատրիարքարանի գիււա-
նատունէն դուրս կենդինը, Տըն-
տեռական խորհրդական մը « Գնա՝
տե՛ս, ըսա՛ւ, մեր խորհրդարանին
մէջ դրամ ուղղուերու ամբոյն », Գա-
յինը, տեսանք ամենքն ալ,
տեսանք մանաւանդ ինքն մը՝ տըն-
կի մը հետ, երկուքն ալ ողորմելի
գրգռեալներով փաթթուած թուր-
քերէն կաշաղակէր « Դուք Աւե-
տարան չէ՛ք կարդար, չէ՛ք ողոր-
միր աղբատին. մեք ալ մարդ ենք,
Հայ ենք » : Գրեթէ 10 վայրկեան
անգաղաք աղաղակեց այսպէս
խորհրդարանին մէջ, և ապա
դուրսը սրահին մէջ բայցո՛ւ ուրիշ
պատասխանէր խեղճին : Հարցու-
ցինք, թէ ո՞վ է այս կինը, և թէ՛

առաջին անգամ է, որ Պատրիար-
քարանի մէջ կերեւի և կաղաղակէ,
ըսող եղաւ թէ հանգուցեալ Շահ-
նազարեան վարդապետի ազգա-
կանն է, կեսարացի է, քովի աը-
ղեկն ալ իւր որդեկիկն է. թէ Շահ-
նազարեան վարդապետն իրեն
համար կտակեալ գումար մը կը
պահանջէ. և թէ՛ բազմիցս կը յա-
ճախէ. Սովորոյ յանձնաժողովին
զրկուած ու ճամբուած է. այս
ինչ մասնախմբին յանձնարարուած
ու ընդունայն դարձած է, և հուսկ
ուրեմն Տեստական խորհրդոյ
թողուած է խեղճին խնդրը : Կը-
տակ, Շահնազարեան, ըսինք, և
զարմացանք և ցուցանք, և տակ
մը չգործադրելի սրբապաշտութիւն
է, ազգապաշտութիւն է : Ձեռք
գիտեր, թէ Պատրիարքարանին ի՞նչ
բանաւոր բացատրութիւն կրնայ
տալ :

Նոյնպէս չեմք գիտեր, թէ
Իւսկիւտարի Սէլամիէ թաղի ազ-
գային վարժարանաց Հոգաբար-
ձութիւնն ի՞նչպէս վարուեցաւ,
երբ լսեց թէ Հայ ծնողք մը վար-
ժարան մտնելով պատուիրէր է որ
իւր որդւոյն հայերէն լեզու և
պատմութիւն ու աշխարհագրու-
թիւն չուսուցանեն, և հետեւաբար
որդին հրաժեշտ տուեր է այդ կա-
րեւորագոյն ուսմանց : Տե՛ս թէ որ-
պիսի կործանարար վիճակի մէջ
կգտնուինք, եւ ո՞վ պիտի տայ
պէտք եղած ուղղութիւնն՝ այս
թշուառ Ազգին : Տե՛ս, թէ ո՞ր
կերթանք, եթէ Հայ տղայն, Հայ
նախակրթարանի մէջ չուսանի իւր
մայրենի լեզուն, պատմութիւնն
ու աշխարհագրութիւնը, ո՞ր պի-
տի ուսանի և ո՞ւստի պիտի առնու
ազգային ոգի և զգացում : Տա-
կաւին Հպտի բարեկարգեւք
մեր ազգային ներքին վիճակը,
տակաւին շրջաքորդութիւն, փա-
ռամուրթիւն, ցուցամուրթիւն,
և այլն, մեր հանապազօրեայ դու-
ճեւն պիտի լինին :

Երկուշաբթի օրը եկեղեցական
Համագումար ժողովոյ ներկայ
գտնուողներն են՝

Եպիսկոպոսա՛ւ
Սիմէոն Սէֆէրեան. Արիստա-
կէս Իերձակեան. Գրիգորիս Խա-
գիւղի. Գրիգորիս Ալեքսի-ճեան.
Եղիշ Ապահունի. Մելքիսեդեկ
Մուրատեան. Ներսէս Գեորգեան.
Խորէն Նար-պէյ. Խորէն Աշրգեան.
Մատթէոս Իզմիրեան. Մեսրոպ
Սուքիասեան. Տիմոթէոս Սալմի-
եան. Բարթողիմէոս Ռուբինեան :

Վարդապետ
Գեորգ Ռուսնուզեան. Մա-
ղաքիս Օրմանեան. Ստեփան Յո-
վակիմեան. Ալիքսան Ունճեան.
Գառը գիւղի Թաթարեան. Գեորգ Իւ-
թիւնեան. Գրիգոր Աբարեան.

Գրիգորիս Բարսեղեան. Եղիշ Այ-
վազեան. Կարապետ Բագրատու-
նի. Յակոբ Փալաղեան. Յովհան-
նէս Արշարուն. Յովսէփ Այվազ-
եան. Սահակ Մարտիրոսեան.
Վահան Տ. Մինասեան. Տաճատ
Ոսկանեան :

Աւա՛ւ Գահանայ
Սուքիաս Ստեփաննոսեան. Սա-
հակ Տ. Սարգիսեան. Յովհաննէս
Մկրեան. Յովհաննէս Հիւնքեար-
պէյեանեան. Միքայէլ Վարժա-
պետեան Պալատու. Մատթէոս
Պարտիզպանեան Պէշկիթալի. Մա-
րուքէ Ռափայէլեան, Իգնատիոս
Օրթագիւղի. Գրիգոր Աճէմեան.
Գրիգոր Արամեան. Գրիգոր Սէթ-
եան. Գրիգոր Տ. Գեորգեան Թօփ-
գափուր. Արիստակէս Մամբրէեան.
Ալեքսանդր Գահանայ

Կարապետ Սեթեան. Վրթա-
նէս Պալեան Օրթագիւղի. Վրթա-
նէս Դարբինեան Դարա-Կէօմիւրի.
Նիկողոս Թէմէլէյեան Դարթալի.
Յարութիւն Դերձակեան Պէշկիւր-
Տէրէլի. Յովհաննէս Արսէնեան Է-
յուլի. Յովհաննէս Շահպաղեան.
Խաչատուր Գրիգորեան Փէրի-գիւ-
ղի. Անդրէաս Համբարձումեան
Մայր եկեղեցւոյ. Աթանազիւն
Աւետիսեան Պալատու. Աթանաս
Դաւթեան Ս. Խաչի. Աթանաս
Կարապետեան Մայր եկեղեցւոյ :

Գաւառական Կաթողիկոսաց Գահանայ
Աթոռակալ Կաթողիկոս
Եղիա Եպիս. Կեսարիոյ
Գեորգ » Կուստնայի
Ղեւոնդ » Պիշկիւրի
Խորէն » Եղեւսիոյ
Յակոբ » Գառը գիւղի
Հմայեալ » Երեւանի
Դարեգիւն Վարդ. Ալիսայ
Ներսէս » Եղեւսիոյ
Պետրոս » Շ. Գառը գիւղի
Տիմոթէոս » Զարամանդակ
Փիլիպպոս Եպիս. Առաջ. Տեղապա-
Պաղատալի
Պօղոս Եպիս. Առաջ. Տեղ. Վանայ
Բարթողիմէոս Վարդ. Առաջ. Տե-
ղապա՛ւ Զմիկաճագի
Տիմոթէոս Վրդ. Առաջ. Տեղապա-
Բասենի
Յովհաննէս Վրդ. Առաջ. Տեղա-
պա՛ւ Պալաղիտի
Իգնատիոս Վրդ. Առաջ. Տեղա-
պա՛ւ Տրապիզոնի
Յովհաննէս Վրդ. Առաջ. Տեղա-
պա՛ւ Սղերդի
Յովսէփ Եպիս. Վանայի Կուսեցի
Աբրահամ » Աճպտերի
Մկրտիչ » Մակարա-
յեցւոց
Մինաս Վրդ. Զնքուշի
Յովհաննէս » Բարձրահայեացի
Յակոբ Եպ. Միքայիս Աղթամարայ
Երեմիա » Վարդապ
Յարութիւն » Երուսաղէմի
Յարութիւն » »
Աստուծոյ » »
Մովսէս Վրդ. Զովի Կիպրոսի.

Կեսար, թէ Ս. Պատրի-
արք Հայրը կոչուեք մը պիտի տայ՝
կաթողիկոսական ընտրութեան
մասնակցութեան համար մայրա-
քաղաք գտնուող Ս. Եպիսկոպո-
սաց :

— Կիլիկիոյ կաթողիկոսն առ
Բ. Դուռն բողոքած է թէ Պատրի-
արքարանը զինքը կըռնադատէ՝
մասնակցել ընտրութեան Էջմիա-
ծին Հայրապետին, և թէ՛ Սերաս-
տիոյ Առաջնորդն Էջմիածնի թե-
մուռն հետ կմիացնէ Կիլիկիոյ կա-
թողիկոսութեան յատկացեալ թե-
մուռն : Ուրեմն մուցեք է Կիլիկիոյ
կաթողիկոսը թէ ի Պօլս հան-
դիսաւոր կերպիւ ստորագրած
պայմանագիրն միանգամայն կը
պարտաւորէ զինքը ընդունիլ Էջ-
միածնի Հայրապետին գերիշխա-
նութիւնը յիշել զնա իւր Պատա-
րագին մէջ, և մասնակցել ընտ-
րութեան :

— Զմիւռնիոյ ազգայնաց երե-
ւելիներէն Սպարթապեան Վսեմ.
Յովհաննէս Էֆէնտի տեղւոյն Հոփի-
սիմեան նորակառոյց վարժարանին
համար չորս զոյգ երկաթեայ ձու-
լածոյ դներ նուիրելով՝ կարեւոր
և մեծածախ պէտք մը լեցուցեր է :

— Դարձեալ յիշեալ քաղաքի
ազգայնաց երեւելիներէն, Սուլ-
թանեան մեծ. Գեորգ Էֆէնտի
ինքնաբերաբար յանձն առեր է
իւր անձնական ծախիւք կառու-
ցանել Զմիւռնիոյ նոր գերեզմա-
նատան մէջ մատուռ մը, որոյ կա-
րեւորութիւնն ի վաղուց զգալի ե-
ղած էր :

— Զմիւռնիոյ ազգայնաց մէկ
մասին կողմանէ հանրագիր մը հա-
սած է այս օրերս ի Պատրիարքա-
րան, որով կերգոնական Վարդու-
թեան կպահանջեն լուծել Զմիւռ-
նիոյ գաւառական ընդհանուր ժո-
ղովն, ամբաստանելով զնա թէ ա-
պօրինաւոր ընթացից մէջ կըլտ-
նուի և անպատշաճ տնօրինութիւն-
ներ ու ընտրութիւններ կընէ :

— Երուսաղէմէն եկած վերջին
գրերը մեր ազգային վանական
վարչութեան նիւթական անձուկ
ու անտանելի վիճակին վրայ տը-
խուր տեղեկութիւններ տալով՝
անկապաղ կարգադրութեան ու
օգնութեան պէտքը կձանուցա-
նեն :

— Ատանայէն այս անգամ ալ
հեռագրով բողոքած են՝ Կիլիկի-
ոյ կաթողիկոսին դէմ, սահմա-
նադրապէս կազմեալ ազգային ժո-
ղովները լուծելու համար, և կը
խնդրեն որ Սահմանադրութիւնն
անթերի դորձադրուի :

— Երեւանի Առաջնորդ Տ. Հը-
մայեակ Եպիսկոպոս դարձեալ հը-
րաժարագիր ղրկած է Պատրիար-
քարան, այս անգամ իւր գրոյն
հետ կցելով քաղաքին պաշտօնա-
կան բժշկաց մէկ գիրն, որով վը-
կայուած է թէ տեղւոյն կլինայ

տրդարեւ չյարմարեր նորին գեւ-
րապատուութեան : Մեք դար-
ձեալ զարմանք կը յայտնեմք , թէ
Նէնգաւաւու խոնար խորշերուն
մէջ բնակող Սրբազանն ինչպէս չը
կրնար բնակիլ վերջին ժամանակ-
ներս Ներդայն առողջարար կլինային
ներքեւ : Եթէ կարնոյ կլինային յար-
մար կլիմու իրեն , կսխալի չարա-
չար , վան զի կարնոյ օդը խիստ
է , և ինքը չկրնար դիմադրել :

— Գարակէօմիւրիկի առժամայ
քարոզիչ Գեր. Տ. Նիկիկ եպիսկո-
պոսի մայրն՝ որ ժամանակէ մը
հետէ հիւանդ էր , հինգշաբթի
դէպքեր կնքեց մահկանացուն և ե-
րէկ յուղարկաւորութեան հանդէ-
սը կատարուեցաւ ի Գումգաւիու
Մայր եկեղեցի :

— Մնացեալ 1883 ին , մէկ տար-
ուան մէջ , 41 հարսանք , 118 ծը-
նունդ , և 143 մեռեալ եղած են
Զմիւռնիոյ Հայ հասարակութեան
մէջ , ըստ ազգային արձանագրու-
թեանց :

— Գանի մ'օր յառաջ , Էջմի-
ածնէն , չորս եպիսկոպոսաց և
երկու վարդապետաց ստորագ-
րութեամբ հեռագիր մը հասաւ
առ Ս. Պատրիարքն , որով կըմ-
նուցանեն թէ 1886 ին կաթողիկո-
սական ընտրութեան ձևին դէմ
Էջմիածնէն յառաջագոյն դրուածն
ձախող դիտարութեան մը ար-
դարեւ չէ , և թէ Թուրքիոյ Հա-
յոյ Ազգային ժողովոյ կողմանէ
առ այն տրուած պատասխանը վի-
րենք համոզած լինելով , կընդ-
րեն որ վտթացունեն կաթողիկո-
սական ընտրութիւնը , ինչամ տա-
նելով որ ընդհանրապէս բաղձա-
ցեալ անձը լինի :

Սոյն հեռագրոյն ստորագրու-
թեանց սակաւութեան , և մասնա-
ւոր ծանօթութեանց վրայ , կաս-
կածներ յառաջ եկած են մայրա-
քաղաքի մէջ , թէ Էջմիածնի
Մինչդեռականաց ու Միաբանից մէջ
երկպառակութիւն ծագած է , և
մէկ մասն միայն այս դադարիւրն
ունի : Իսկ միւս մասն բոլորովին
հակառակ են և կարծեն չընդու-
նիլ 1886 ին եղանակն : Անհամբը
կստատուի որոշ և մանրամասն տե-
ղեկութեանց :

— Սերաստիոյ թեմերէն Աղի-
դիէի եկեղեցիին չէնքը կկոտարար ,
և հետեւաբար դիւզացին առանց
եկեղեցեաց մնացած լինելով՝ Տըն-
տեանական խորհուրդն Սերաստիոյ
Առաջնորդին խնդրանալով վրայ
արժան համարած է հանգանա-
կութեամբ լրացնել եկեղեցեաց շի-
նութիւնն , պէտք եղած ճարտա-
րապետական քննութիւնը կատա-
րել տալէ յետոյ :

— Տնտեսական խորհուրդն
տեսնելով որ Ազգային սեպհակա-
նութեանց արահատութեան խնդ-
րը կարնիկաղ կըլնմանայ՝ Թաղ-
խորհուրդներէն խնդրուած կալ-
ուածական յուլաններն յապղե-
լուն պատճառաւ , որոշած է մէկ
կողմէ վերատին պահանջել նոյն
յուլաններն ստիպանօք , և միւս
կողմէ օրէնսդէս անձներէ բաղկա-
ցեալ մասնախմբի մը կազմութիւ-
նը անհրաժեշտ համարած է այս
կարեւոր խնդրին ի կատար հասնե-
ցանելու համար :

— Զորեկը յարթ ի օր Պրուսայի
Առաջնորդ Գեր. Բարթոլոմէոս
Սրբազան , և հինգշաբթի Իզմիրի
Առաջնորդ Գեր. Մելքիսեդեկ

Սրբազան այցելեցին Օրթոդոքս
Հայկական Կրթարանն , և արժա-
նաւայել ընդունելութիւն գտնե-
լով , Հիմնադիր-Տնօրէն Յ. Գուր-
դէն էֆէնտիի , և ուսուցչական
մարմնոյն և աշակերտաց կողմէ ,
քաջալերական գեղեցիկ խօսքեր
արտասանեցին :

Աւագն Էֆէնտի , երէկ Ղազա-
րոսեան Քրիստոսոսուր Էֆէնտիի
ատենապետութեամբ գումար-
ուելով , չորս ժամու չափ տե-
ւեց : Նշանակութեան արժանի ար-
դիւնքն եղաւ՝ որոշել որ առաջի-
կայ ուրբաթ օրը վերջին անգամ
տեսնէ ամենայն Հայոց Հայրապե-
տութեան կանոնական ծրագիրն ,
որ կրօնական կէտերուն քննու-
թեան համար բաւական ժամանա-
կէ հետէ յղուած է առ Եկեղե-
ցական Համագումար ժողովն , և
մինչև ցարդ ուշացած է ի դրա-
բառ վերածուելու գործին , և կա-
թողիկոսական ընտրական զանա-
զան խնդրոց հետզհետէ դիւրու-
լուն պատճառաւ : Յանձնարարե-
ցաւ կաթողիկոսական յանձնաժո-
ղովն , որ այդ ծրագիրն անգամ
մ'ալ մատակց դաւաճեցնէր Պո-
լիս եկող եկեղեցական Հայոց քըն-
նութեան բաղկն անցունելով՝ նո-
ցա կարծիքն ու դիտարութիւն-
ներն ալ ստանայ :

Ժողովն , ընդ նախն որոշեց՝ ա-
ռաջիկայ ուրբաթ օր այս ծրագրի-
ընն ու միանգամայն յիշատակադի-
ւել մատուցանելու ձևն ու եղա-
նակը անօրինակէն յետոյ , յաջորդ
ուրբաթ օրը Գումգաւիու Մայր
եկեղեցեաց մէջ ըստ սահմանադ-
րութեան հանդիսաւոր նիստը
ներէ , և կաթողիկոսական ընտրու-
թեան մասնակցութեան գործը
կատարել :

Երէկ յատենի Ազգային ժողո-
վոյ կարդացուեցաւ՝ ըստ որոշման
եկեղեցական Համագումար ժողո-
վոյ , եկեղեցական առանձնաշնորհ-
մանց խնդրոյն համար առ Բ.
Գումգաւիու վերջին գրոյն
պատճէնը , և յետ ընթերցման՝ որ
գրեթէ մէկ ժամ տեւեց , ատենա-
պետ Էֆէնտիի ի գլխից ժողովոյն ,
չնորհակալութեան յայտարարու-
թիւնները ըրաւ՝ այս գրոյն պատ-
րաստութեան և մատուցման աշ-
խատող եկեղեցական և աշխար-
հական անձանց համար , և մաս-
նաւորապէս չնորհակալեաց արժա-
նի հոգակց Սուրբեանեան Էֆէն-
տին , որ ժողովին մէջ նախ քան
զամենայն առաջարկեց՝ եկեղեցա-
կան Համագումար ժողովոյ յանձ-
նել առանձնաշնորհմանց խնդրին :

Բաւական տղմկաւ և ջերմ վի-
ճաբանութեամբ յուղուեցաւ նաեւ
խնդիր մը , որ քանի մը շաբաթէ
հետէ ժողովին օրակարգին մէջ
կլիւնուէր , և զոր ազգային Վար-
չութեան Գաղաքական ժողովն յա-
րուցած էր : Ս. Պատրիարք Հօր ի
Պատրիարքարանէ մեկուսացման
խնդրոյն համար կրեմք , որ վրա-
սակար հՀամարուէր ազգային գոր-
ծոց ու խնդրոց անպարզ անօրի-
նութեան համար : Սակայն , Գա-
ղաքական ժողովոյ ատենապետ
Վսեմ Սիմոն պէյ Մագաուտեան
երէկ այս խնդրոյն վրայ չէր ծան-
րանար , այլ առաւել փախաւ կը
յայտնէր որ ներկայ փախուկ ժա-
մանակին մէջ Ազգային ժողովն առ-
ազգային Վարչութիւնն յաճախ
հարցում ու հարցապնդում ուղ-

ղելէ զգուշանայ , և առ այժմ
բաղմամբ հանջ չլինի , եթէ կուզէ
որ Վարչութիւնը շարունակէ :

Միւս կողմանէ երեսփոխանաց
ոմանք կղեւեղին , թէ պէտք չէ
որ Ազգային ժողովն հարցանելու
և հանցապնդելու իրաւունքէն նը-
շանակեց մ'անգամ զոհէ : Տես-
նուեցան երեսփոխանք ալ , որ Բ.
Գումգաւիու վերջին գրոյն վրայ չէ-
լին ուղեր ոչ մեկուսացման և ոչ
այլ ինչ խնդիր յուղել , այլ հերի-
քանալ չնորհակալեաց քուէներ-
րով այդ գրոյն մատուցման հա-
մար : Ս. յառաջանային , ժողովն
որոշեց ատենապետաց Դիւանին և
Վարչութեան խորհրդակցութեան
յանձնել թէ՛ մեկուսացման և թէ՛
հարցման ու հարցապնդման խն-
դիրներն :

Մեր յրագիրն ընթերցողներն
և մեր երեսփոխանական ընթաց-
քը դիտողներն արդէն քաջ վե-
րահասու եղած են , թէ ո՛րչափ
դժգոհութիւն կպատճառեն մեզ
Ազգ. ժողովոյ մէջ յաճախ տեղի
ունեցած չնորհակալութեան քուէ-
ներն , և ո՛րչափ մեղադրանաց ար-
ժանի կհամարուի այն երեսփո-
խաններն , որոց ոմանք յանգեստ
և այլք դիտութեամբ կուղեն՝ մի-
այն և միայն չնորհակալութեան
քուէ տուող ժողով մը դարձու-
նել ազգային երեսփոխանական
ժողովն , ամենապարզ պարտաւո-
րութիւն մը կատարոյն անգամ
մինչև յերկինս բարձրացունել , և
թող չտալ որ ազատ քննադա-
տութիւնը լինին , Պատրիարք անա-
չառութեամբ հրատարակել , թէ
Ազգային ժողովն երէկ ալ այս վի-
ճակին մէջ դնելու ջանքեր կլինե-
լին , և քիչ մնաց որ համայն ե-
րեսփոխանք ոտք պիտի ելնէին
չնորհակալեաց աղաղակներ բառ-
նալու համար :

Գաղաքական և հարցա-
պնդման , չեմք դիտել թէ ինչո՞ւ
կուղուի սեղմել Ազգային ժողովոյ
այս իրաւունքն , որոյ գործա-
դրութեամբ մինչև ցարդ որ և է
վրաս տեսնուած չէ ազգային շա-
հուց ու իրաւանց համար , և ընդ-
հակառակն՝ հարցմունք ու հար-
ցապնդմունք բաւական խթան մը
եղած են՝ փոքր ի չափ արդա-
րութեամբ և ուղղութեամբ վար-
ուելու համար : Արդարեւ բոլոր-
վին միմիկեան ու խառնարի մէջ
պիտի մնամք , եթէ հարցմունք
ու հարցապնդմունք չլինին : Ըստ
մեզ՝ Սահմանադրութիւնն ու Ազ-
գային ժողովն ջնջուած կլինին ,
եթէ ջնջուի այս իրաւունքն : Եւ
միթէ հարցման և հարցապնդ-
ման կերպիւն՝ պաշտօնեայ մը , ու
այդ գործերն՝ արարքն ու ընթաց-
քը անկեղծ են , և արդար ու օդ-
տակար : Այդպիսին առաւել ևս
կփառաւորուի , և ամբաքէն չնոր-
հակալեաց արժանի կհանդիսա-
նայ : Արդեօք ձախող պարագայ-
ներ պիտի հարկադրեն զվե՛ր՝ այս
եական խնդրոյն վրայ դարձեալ
գրելու և մեծ ձայներ հանելու :

— Երեսփոխան
Մերթ ընդ մերթ Մասիսի մէջ
«Նոյնապէս լուրեր» վերնագրով նա-
մակներ կընթեռնուէր : Իրողութիւն-
ները բոլորովին այլափոխելով ներկա-
յանցն կը ցանկայ նամակագիրն , իբ-
րեւ ճշմարիտ Հայ քննադատ մը կը
մեծացնէ զինքը , բայց Հայոց դիմակի
տակ մոխրանոց բողբոջական մ'է : Ազ-
գային շահն իբր թէ պաշտպանի կը

փափաքի , միշտ հարուածելով Շիշ-
մանեան Ղեւոնդ եպիսկոպոսն , Եօզ-
ղատու հասարակութիւնը , նորա զղա-
րոցները և ընկերութիւնները : Այս
անձն ուրիշ քաղաքացի մասնաւոր
Ղեկեղեի և Կեսարիոյ հասարակութեան
մէջ ալ գտնութեան որոմ ցանած է .
յաւարի է տեսնել որ մեր ազգային
գործոց քննադատութիւնը ինքզինքը
օտարին դերի ըրած անձերու միջոցաւ
կը լինին : Աս դպրոցները պիտարա-
կած ժամանակ իւր բողբոջական զղա-
րոցին ինչ աստիճան խեղճ վիճակի մը
կընթակայ եղած ըլլալը կանգնուանայ ,
ուր հայերէն լեզուն , և այլ օգտակար
ուսմունք դպրութիւն չունին բնաւ ,
և անմեղ մանկտին չգիրտեր մի հայե-
րէն բառ արտասանել , և իւր մայրա-
կան լեզուն իրեն հօթելն իրեն կը թը-
ւի : Հակառակ այս ողորմելի կացու-
թեան կը ճգնի մինչև յերկինս բարձ-
րացնել , պատճառ ուրիշ բան չէ այլ
միայն իրեն հոն չնչին ամսականաւ մը
վարժապետ լինելը , մինչև իւր ինչ
աստիճան տղէտ և խառնակիլ մէկն
ըլլալը ճանաչելով ընդհանրութիւնը
այսպիսեպ օր ըստ օրէ կը զաւելին
վարժարանէն , և քաղաքին ազգային
վարժարանը յաճախելու վրայ են , ուր
տղայք կուսանին ձեռնհաս դասատու-
ներէ հայերէն , թուրքերէն և ֆրան-
սերէն լեզուները , ազգային և սրբա-
զան պատմութիւն , թուրքաբանութիւն ,
առողջապահութիւն , ընտելիտութիւն ,
առողջապահութիւն և այլն : Դառնա-
կազմը իւր սուտերուն շարքին մէջ
վահանեան անուն մասնաւոր վարժա-
րանի անցեալը և ներկայն յաճախ
վարդի գոյնով նկարագրելով ի սէր իւր
բաղոսապաշտ ընկերակցաց , յետին չո-
ղորդութեամբ գգուել և չոյել կը
աղնի գանձը , որք բնաւ արժանիք
չունենալէ զատ իրենց ամեն կարգի
այսպիսի ընթացիւքը և յոյս դաս-
տիարակութեանը Եօզղատու գլխուն
փորձանք եղած են : Ստոյգ է որ վա-
հանեան վարժարանը Եսայեան Մատ-
թէոս էֆէնտիի օրովը խիստ փայլուն
վիճակ մը ունեցած է . սակայն նորա
հրաժարելէն յետոյ , զպրոցն վարժոցի
տեղ անկեղանոց դարձած է , մանա-
ւանդ վերջին ժամանակներս աշակերտք
հետզհետէ ցրուելով իմ տեսութեանս
տակ գտնուած դպրոցը գալու վրայ են :
Մայր վարժարանն զոր հանթէ ամեն
առթիւ հարուածելով հանդը մը դաւա-
կը կարծէ , միշտ դերազանց վիճակ մը
ունեցած է և պախարակած ազգա-
նոցը դրամով և մի քանի դասատուաց
անկունջ ջանքերը հասուցած է անպի-
սի սաներ , որք վահանեանի հասու-
ցած ստիպատ և գոտադախտ աշակեր-
տաց ամած շուտաւ ողորմ հակա-
ռակ (մի քանի բացառութիւնք զատ) կը
պաշտեն և կը սիրեն ինչ որ բարի է ,
և որոց մի քանին դպրոցաց մէջ դա-
սատուութեան պաշտօն կը վարեն՝
համակազմել խորհման վարժարանի
ներկայ դասատուին կրթական վիճակը
Գործոցն անդին չանցնիր կրեւ . բայց
բնաւ այնպէս չէ . այդ դասատուն իւր
պախարակած վարժարանին աշակերտը
լինելով կարող է իրեն դաս տալ , եթէ
կուզէ փորձել ազատ ասպարէզ կալ .
Գաղով Արմենուհեան ընկերութեան
խնդրոյն՝ պարոն Տ. Ղեւոնդ որբա-
զանի կողմանէ իշխալ ընկերութեան
համար նուիրուած անուանալի ջան-
քերն և աշխատութիւններն ուրանա-
լով իւր Մեծ Աղայ կողմ անձին որ
նոյն ինքն է Մեծ Զարուիւն էֆէն-
տի խանձեան , պատուաւորութեան
դէմ ալ աննրեղի նախափնք և զոր
պարտութիւն կը ժայթքէ անամօթա-
բար : Յիշեալ էֆէնտին Եօզղատու
պատուաւոր և ի սէր ազգութեան ա-
մեն առթի մէջ դրամ չինչայող դասուն
պատկանելով ընդհանրութեան կամա-
ցը համաձայն ազգային այլ և այլ փա-
փուկ պաշտօններէ զատ Մեծիւր իւ-
տարին անդառնութեան պաշտօնն ալ
վարժ է խղճի մտքը և անձնաւա-
ղարարաց պարագային է : Որչափ
յանդուգն և ամբարհաւած ըլլալու է
մէկը , որ ժպիւնի հրապարակի վրայ
ստեղ իրողութիւնը , և երախտադի-
տութիւն յայտնելու տեղ ելնել ըսել
թէ «Շինութեան վերակացու Մեծ Ա-

ղան շինել տալէն ետքը , իւր անուամբ
վարձապէսներ կուտայ , և բոլոր վարձ-
քըն ևս կը ժողովէ , և այժմ մեծ
գեղեցիկութիւն ցոյց կուտայ 120 ոս-
կիէն աւելի գումարի մը հաշիւը տա-
լու , և իրեն անարգանք կը նկատէ
այդ արդարացի պահանջումներն և
այն և այլն : Արդարութիւն է խոս-
տովանիլ թէ խնդիրը բոլորովին տար-
բեր է իւր պատմածէն , խանձեան է-
ֆէնտի 8 խանութներու ընտրութեամբ
մէջ մեծ փոյթ և խնամք տարած է
խնայողական մատակարարութեամբ :
մասնաւոր իւր քառակէն ալ 12 ոսկիի
մօտ գումար մը բարդելով , և իւր
հանգիստն և առեւտուրը թողով չի-
նուրեւան ընդ փոյթ աւարտման հա-
մար ազգին կողմանէ կազմեալ մաս-
նաժողովոյ իւր Ատենապետ օրն ի բուն
գործաւորաց գլուխը հանող , և իշխալ
ընկերութեան մասին իւր ազնուափայլ
տիկնոջ հետ գործով և դրամով մե-
ծամեծ զանոցութիւնները ընող բարեւ-
բարաց դէմ ապակս վատարար վար-
ուիլ մեծ ամօթ է : Իսկ Անճուռը ըն-
կերութեան Տնօրէն ժողովը , որոյ Ա-
տենապետը լինելու պատիւն ունեցած
եմ , աշխատած է միշտ ամենաման հո-
ղութեամբ և կաշխատի . բայց ան-
սոս որ իրեն համաժող և համախոհ
պարտաւոր անձը միշտ ընկերութեան
յատաջակութեան արդեւք եղած և
գրեթէ իրենց անձնական կրկն և ու
խակալութեանց զո՞ տալ կը ճգնին :
Աւագ որ Հայ ազգն այսպիսի անձեր
իւր ժողը կը սուսցանէ իբր դատարա-
րակ իւր լուսամտաւ և իբր բարեացա-
կամ :

Միհրան Գեղեցեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գարատալի գործակատարն
նախընթաց օրը Օդոստ Սուլթա-
նին ներկայացաւ :

— Կրեւելի կուսակալ Փօթիա-
տէս փաշա երէկ ուղևորեցաւ ի
կղզին :

— Երէկ երեկոյ զրոյց ելաւ ,
թէ անգղիացի զորավար Կորսոն
փաշա՝ Սուտանի տարտամբաց ձեռ-
քը գրերի ինկած է :

— Արաաքին գործոց նախկին
նախարար Գարաթոտորի փաշայի
մայրը մեռաւ : Նախընթաց դէպք ,
և այսօր յուղարկաւորութեան հան-
դէսը պիտի կատարուի :

— Վիեննայի լրագրաց գըր-
ուած է , թէ Շրոտարայի մէջ Սլաւ
մասնախումբ մը հաստատուել է ,
և ջանահասար կլինի խոտովութիւն
յարուցանել յԱլպանիս :

— Բ. Գումգաւիու գիւղա-
նին վերատեսուչ Ջիվէր պէյ չո-
րեքշաբթի օրը Պոյաճի դիւղ Յու-
նաց Ս. Պատրիարքին բնակարանն
երթալով՝ Պատրիարքական Պէրա-
թիւն յանձնեց , որ նախորդաց
տրուած պէրաթիւններուն յետ և
նման է եղեր , կրնուի , թէ Մեծ
Նորադոսին կողմանէ դիւր մ'ալ
տրուած և խոտաւորուած է՝ յանձ-
նաժողովոյ մը միջոցաւ կարգա-
դրել եկեղեցական առանձնաշնորհ-
մանց վերաբերեալ խնդիրներն :

— Մայրաքաղաքիս պարսկա-
կան դեսպանն՝ որ հիւանդ էր , բո-
լորովին առողջացաւ :

— Աւատիոյ դահաժառանգ-
իշխանին յատկացեալ Միւրամարա
պետական շրջենաւն մօտերս Պո-
լիս դարով՝ Վարնայ կերթայ իշ-
խանն առնելու համար :

— Ռուսաց ի Ֆիլիպէ գտնուած
ժամանակ , Մարիցա գետոյն վրայ
իրեն կամուրջ հաստատուած Գաղա-
ներէն 30-40 հատը , որ քաղաքին
խաղախորդարանի դիմացը կղզի
մը դրուած էին , և քաղաքապե-
տութեան կկերարեւելին , չորեք-
շաբթի դէպք բոլորովին այրեր են :

— Դոսովայի Միւսիլի Զէյն-
է-Ապետին պէյ՝ որ ժամանակէ
մը հետէ ի Հայէս աքսորեալ էր ,

